

Abstrakt

Tato práce pojednává o vojenských invalidech, zběžích a delikventech v císařsko-královské armádě za sedmileté války (1756–1763). Její těžiště spočívá ve výzkumu písemností vzniklých z činnosti reprezentací a komor, nejvyšších zastupitelských úřadů v Čechách a na Moravě. Základní metodologický přístup vychází z pozitivistického pojetí, interpretuje tedy informace zjištěné z pramenů jako v jistém smyslu příběh založený na skutečnostech, které zaznamenávají. Teoretická část je doplněna výsledky studia pomocných knih zvaných elenchy, které podávají informace i o pramenech, které se do dnešních dnů nedochovaly. Snažím se zde zodpovědět otázku, nakolik je i přesto možné je uplatnit.

Hlavní složku práce představují tři kapitoly, které jsou věnovány jednotlivým kategoriím vojenských osob ve výše uvedeném pořadí. Představuji v nich výsledky pramenného bádání, týkající se v případě invalidů zejména jejich hospodářského zabezpečení a využití pro válečné úsilí habsburské monarchie. Kapitola o vojenských zběžích navazuje na můj dřívější výzkum a doplňuje ho (mimo jiné) o nově zjištěné skutečnosti v oblasti přístupu osvěcensko-absolutistického státu k jejich pronásledování, trestání i amnestování. Třetí část podává výklad o excesech, tedy činech páchaných vojenskými delikventy a představuje jejich nejčastější druhy. Její součástí je také text o mutilantech, tedy mužích, kteří si záměrně působili fyzickou újmu, aby se vyhnuli vojenské službě.

Badatelský cíl byl naplněn v tom smyslu, že se podařilo uceleným způsobem v základních obrysech zpracovat téma, jemuž se v dosavadní české historiografii dostávalo jen minimum pozornosti. Není tím ovšem ani zdaleka vyčerpáno, naopak se nabízí řada dalších možností a odlišných metodologických přístupů, které by bylo možno k problematice vojenských invalidů, zběhů a delikventů zaujmout. Tato práce by proto do budoucna mohla posloužit jako výchozí bod k novému výzkumu.